

3-10-2020

PEDAGOGICAL FACTORS IN FORMING ADOLESCENTS' SELF-CONTROL AND SELF-MANAGEMENT

Dilorom Bekmuratova

researcher of the Department of Applied Science and Out-of-School Teaching Methodology at NRIRCoPES

Nigora Bekmuratova

Primary class teacher of public boarding school №58 in Namangan city

Follow this and additional works at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

Bekmuratova, Dilorom and Bekmuratova, Nigora (2020) "PEDAGOGICAL FACTORS IN FORMING ADOLESCENTS' SELF-CONTROL AND SELF-MANAGEMENT," *Scientific Bulletin of Namangan State University*. Vol. 2 : Iss. 3 , Article 94.

Available at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu/vol2/iss3/94>

This Article is brought to you for free and open access by 2030 Uzbekistan Research Online. It has been accepted for inclusion in Scientific Bulletin of Namangan State University by an authorized editor of 2030 Uzbekistan Research Online. For more information, please contact sh.erkinov@edu.uz.

PEDAGOGICAL FACTORS IN FORMING ADOLESCENTS' SELF-CONTROL AND SELF-MANAGEMENT

Cover Page Footnote

???????

Erratum

???????

ISSN:2181-0427

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
OLII VA ЎRTA MAHSUS
TALIM VAZIRLIGI**

**НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ИЛМИЙ АХБОРОТНОМАСИ**

**НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК НАМАНГАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

2020 йил 3 сон

O`SMIRLARNI O`ZLIKNI ANGLASH VA O`Z-O`ZINI BOSHQARISHGA O`RGATISHNING PEDAGOGIK OMILLARI

Bekmuratova Dilorom – Namangan viloyati xalq ta’limi xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish hududiy markazi “Amaliy fanlar va maktabdan tashqari ta’lim metodikasi” kafedrasida kabinet mudiri.

Bekmuratova Nigora - Namangan shahar 58-sonli davlat ixtisoslashtirilgan umumta’lim maktabi boshlang’ich sinf o’qituvchisi.

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada ma’naviy me’yorlar, o`zlikni anglash va o`z-o`zini boshqarishni yanayam teranroq tushunish uchun mashhur kishilar hayoti, ularning o`zlarida yuksak ma’naviy sifatlarni qanday tarbiyalaganliklari haqida ma’lumotlar berilgan.*

***Kalit so’zlar:** o`zligini anglash, o`z-o`zini boshqarish, o`z axloqini to`g`ri boshqarish, o`z-o`zini to`g`ri baholash.*

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ САМОУПРАВЛЕНИЯ И САМОПОЗНАНИЯ ПОДРОСТКОВ

Бекмуратова Дилором – заведующий кабинетом кафедры методики практических предметов и внешкольного образования регионального центра преподавательской и повышения квалификации работников народного образования Наманганской области

Bekmuratova Nigora - учитель начальных классов средней специализированной государственной общеобразовательной школы № 58

***Аннотация:** В данной статье представлено сведения о жизни и творчестве великих людей, с целью правильного и глубокого самопонимания и самоуправления подростков. Также рассматриваются вопросы воспитания и формирования высоких духовных качеств духовного норм.*

***Ключевые слова:** самопонимание, самосознание, самоуправление своим поведением, самооценка.*

PEDAGOGICAL FACTORS IN FORMING ADOLESCENTS’ SELF-CONTROL AND SELF-MANAGEMENT

Bekmuratova Dilorom – researcher of the Department of Applied Science and Out-of-School Teaching Methodology at NRIRCoPES

Bekmuratova Nigora - Primary class teacher of public boarding school №58 in Namangan city

***Abstract:** This article provides information on insights into the lives of celebrities and their high moral qualities for a deeper understanding of moral standards, self-awareness, and self-control.*

***Keywords:** self-awareness, self-control, proper self-control, self-evaluation.*

Qahramonlar, mashhur olimlar, qo'mondonlar, kosmonavtlar, dengizchilar to'g'risidagi suhbatlar o'quvchilarda katta qiziqish uyg'otadi. O'smir yoshdagi o'quvchilarni ularning tarjimai holi bilan tanishtira turib, taqdirlari, xarakterlarining murakkabligini ochib berish, shaxs jamiyat uchun foydali inson bo'lib yetishishda tug'ma, tabiiy iqtidorning o'zi kamlik qilishi, buning uchun ong va ruhni izchil ravishda takomillashtirib borish zarurligini ko'rsatish muhimdir.

Odatda taqvimda belgilangan bayram kuniga bag'ishlangan tadbirlar o'quvchilarni uncha qiziqitirmaydi, buning ustiga bunday tadbirlarni o'qituvchining o'zi olib boradi. Shunday qilish kerakki, bunday tadbirlarni o'quvchilarning o'zlari tayyorlasinlar va olib borsinlar, o'qituvchi ularga to'liq mustaqillik berishi kerak. Bu o'qituvchiga har bir olingan alohida o'quvchining o'zligini anglaganlik va

o'z-o'zini boshqarish darajasini belgilab olish imkonini ham beradi.

Mashhur kishilar hayoti to'g'risidagi suhbatlarda ularning o'zlari ustida qanday ishlaganliklariga o'quvchilar diqqatini jalb qilish yaxshi samara beradi. Buning uchun yorqin misol qilib jadidchilik harakatining ko'zga ko'ringan namoyandalari A.Fitrat, A.Cho'lpon, M.So'fizoda, A.Avloniy, Majidiy, Elbek, A.Qodiriy va boshqalarning hayotiy faoliyati, yuksak ma'naviyat va ma'rifat cho'qqisiga intilishlari borasidagi ishlarini olish mumkin. Ularning o'z ustlarida qanchalik ko'p ishlaganliklari, o'zlari va yaratgan asarlarga bo'lgan qattiq talabchanligi, o'z asarlarini bir necha martalab qayta yozganliklari, hayotlarining so'nggi damlarigacha o'zlarini tarbiyalash bilan mashg'ul bo'lganligi, o'zligini takomillashtirish bo'yicha dastur va rejalar tuzganliklari, bularning barchasi o'smir yoshdagi o'quvchilarning ongi va hissiyotiga katta ta'sir ko'rsatadi, ularda jonli qiziqish uyg'otadi, o'ylash, fikrlash, o'z ustida ishlashning zaruratini anglab yetishga undaydi.

Bunday suhbatlardan keyin o'quvchilarga ma'naviy hislatlarni teranroq tushunishlari, xarakterlar ustida jiddiyroq bosh qotirishlari uchun suhbatlar asosida yozma ishlar o'tkazish maqsadga muvofiqdir. [1]

Axloqiy mavzudagi suhbatlar o'quvchilarning o'z hayotlaridan olingan, ular shaxsining ijobiy va salbiy sifatlarini aks ettiruvchi dalillar bilan to'ldirilsa, ma'naviy o'zlikni anglashga juda katta ta'sir ko'rsatadi, o'zlikni anglash jarayonini tezlashtiradi, o'quvchilarning o'z ustlarida ishlashlarini faollashtiradi. O'quvchilar hayotidan bunday imkoniyatlarni topish mushkul, ularga o'quvchilarning o'zlari bepisandlik bilan qarashadi, degan mulohazalar asossizdir. Chunki o'smirlarning ko'z o'ngimizda amalga oshirayotgan ibratli harakatlariga aksariyat hollarda e'tibor bermaymiz. Odatda bu harakatlarda katta tarbiyaviy imkoniyatlar mavjud bo'ladi, ayniqsa o'quvchilarda o'z-o'zini ijobiy baholash, o'z shaxsiga hurmat shakllanayotgan davrda foydalanish zarur. Shuning uchun ham o'quvchilarni ko'proq foydali mehnatga jalb qilish lozim. Odatda ijtimoiy foydali mehnat faoliyati natijalari tahlil qilinmaydi, rag'batlantirish yoki ish yolg'on bajarilgan bo'lsa, tanqid qilish bilan chegaralaniladi. Aslida, esa mehnat natijalari, mehnat jarayonidagi o'quvchilarning xatti-harakatlari va xulqini qiyosiy tahlil qilish ular tomonidan o'z axloqini to'g'ri boshqarishga xizmat qiladi va o'z-o'zini to'g'ri baholashni rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Shuningdek, qiyosiy tahlil o'quvchilarni o'zlarini nazorat qilishlarining muhim omili hisoblanadi. [2]

Quyida o`zlikni ma`naviy anglash va takomillashtirish, o`z-o`zini boshqarish ko`nikmalarini hosil qilishga yordam beruvchi suhbatlar mavzularini keltirib o`tish maqsadaga muvofiq bo`ladi:

- O`zing to`g`ringda nima bilasan?
- Mustaqillik o`z-o`zini boshqarish demakdir.
- O`zingni o`zing yarat.
- Sobitlik va o`jarlik.
- Mening kamchiliklarim va ular bilan qanday kurashmoq kerak?
- Men nimalarga erishdim?
- Do`stlik haqida suhbat.
- Agar men harakat qilsam, nimalar qilishim mumkin?
- Birso`zlilik va loqaydlik.
- Xudbinlik va insonparvarlik.
- Erkin bo`lish nimani anglatadi?
- Insoniylik nima?

Suhbat xarakteri o`quvchilarning individual xususiyatlariga bog`liq va asosan uni o`zligini anglash hamda ayrim ma`naviy xislatlarning rivojlanganligiga bog`liq.

Agar birso`zlilik to`g`risidagi suhbatni o`tkazish aynan cho`rtkesar o`quvchiga yoki aksincha, shu xislat yetishmaydigan o`quvchilarga; yoki kirishuvchanlik, moslashuvchanlik to`g`risidagi suhbatni o`tkazish tashkilotchilik qobiliyati yetishmaydigan o`quvchilarga topshirilsa, tarbiyaviy ish samarasi yana ham ortadi. Bu o`quvchilarda zarur kayfiyat yaratadi va tegishli xislatlarning shakllanishiga xizmat qiladi. Albatta, suhbatni oshkoralik, samimiylik ruhida o`tkazish muvaffaqiyat garovidir.

O`zlikni anglash va o`z-o`zini boshqarishga o`rgatishda nafosat mavzuidagi suhbatlar katta ahamiyatga ega. Nafosat hissiyotining o`zlikni anglashdagi ahamiyati katta. San`atning xususiyati va uning takrorlanmasligi shundaki, u insonda ijodkorlikni uyg`otadi, uning fantaziyasi va tasavvurini rivojlantiradi, go`zallikka intilishni uyg`otadi. [3]

Estetik-ma`rifiy atrof-muhitdagi go`zallik mohiyatini ochib go`zallik va xushro`ylik, yuksaklik va tubanlik mezonlarini hosil qilishda yordam beradi. Estetik mushohada inson haqidagi axloqiy me`yorlar, jamiyat qadriyatlaridagi go`zallik mohiyatini ko`ra bilishga o`rgatadi. Bularning barchasi yuksak estetik did, boy ma`naviy ehtiyojlarni shakllantirishga yordam beradi. Mohiyatan estetik tarbiya ma`naviyat tarbiyasining muhim vazifalaridan biri-o`quvchilarda jamiyat ma`naviy me`yorlari, qadriyatlariga shaxsiy ijobiy munosabatni shakllantiradi.

Albatta, har bir pedagogning o`zi uchun ma`lum bo`lgan tarbiyaviy ish shakli bor («go`zallik bilan uchrashuv», adabiy kecha, «oshkora suhbat» va h.k.). Asosiy masala ularni mazmunan boyitish va ta`sirchanligini oshirishdir.

Badiiy adabiyotning o`zlikni anglash jarayoniga ta`sirini hech narsa bilan almashtirib bo`lmaydi. Badiiy asarlar o`quvchi hissiyoti, tasavvuri, intellekti va irodasiga ta`sir ko`rsatadi, insoniylikni tarbiyalashda keng imkoniyatlar ochadi, eng yaxshi insoniy xislatlarni singdiradi, kamolotiga xizmat qiladi. Badiiy asarlardagi ideal obrazlar o`quvchining hissiy va intellektual faoliyati bilan uyg`unlashib, uning o`z idealini

shakllantirishga yordam beradi. Ideal esa o`smir ongida yetilib shaxsning ijobiy xislatlarini tarbiyalashda harakat dasturi, asosiy omil bo`lib xizmat qiladi.

Individual suhbatlar ham o`smir yoshdagi o`quvchining o`zligini anglashi va o`z-o`zini boshqarishga o`rgatishda katta ahamiyatga ega. Bunday suhbatlar o`smir qalbida ikkilanishlar paydo bo`lganda, unda o`zining xulqidan qattiq norozilik vujudga kelganda o`tkazilsa yaxshi samara beradi. Afsuslanish hissi o`smirni o`zining kamchiliklari ustida o`ylanish va tegishli yo`nalishda axloqini tahlil qilishga olib keladi. Shunday paytlarda bolalar kattalarning samimiy suhbatlariga muhtoj bo`ladilar. Bunday suhbatlarda o`qituvchi o`quvchidan so`zning tarbiyaviy ma`nosini yashira olishni bilish kerak. Ularga o`zining shaxsiy g`ururi va nafsoniyatiga tegadigan suhbatlar ayniqsa katta ta`sir ko`rsatadi.

O`smirda o`zlikni anglash va o`z-o`zini boshqarish ko`nikmalarini hosil qilishning muhim vositasi bo`lgan suhbatlardan samarali foydalanish uchun quyidagi talablarni hisobga olish zarur:

-suhbatlarni tarbiyaviy jarayon oldida turgan aniq vazifalaridan kelib chiqib, tashkil qilish;

-suhbatlarni o`tkazishni tez-tez o`quvchilarning o`ziga, nafaqat kuchli, balki tegishli xislatlarga ega bo`lmagan o`quvchilarga ham topshirish;

-mashhur kishilar hayoti to`g`risidagi suhbatlarning katta tarbiyaviy imkoniyatlarini hisobga olish;

-o`zlikni anglash va o`z-o`zini boshqarish mavzuidagi suhbatlarda sinf hayoti namunalari (qarama-qarshi)dan foydalanish. O`quvchilarning yaxshi ishlarini nazardan soqit qilmay e`tirof etish;

-individual suhbatlarni tarbiyalanuvchiga bo`lgan to`la ishonch va hurmat asosiga qurish. Ularni nasihat qilishga, dakki berishga aylantirmaslik, xulosalarga qo`shilishga majburlamaslik, hulqi yomonligini anglatishga erishishga intilmaslik.

Suhbatlarga nisbatan bahs-munozaralar murakkabroq tarbiyaviy ish shaklidir. Munozaralar o`zlikni anglashning muayyan darajasi va oldindan, tayyorgarlikni talab qiladi. Ularning qiyinligi shundaki, muhokama qilinadigan masalalar doirasiga barcha o`quvchilarni birdaniga jalb qilib bo`lmaydi.

Ayni paytda munozaralar muhim ish shakllaridan biri, chunki munozara barcha ishtirokchilarning oshkora fikr almashinuvini nazarda tutadi. Munozaraning o`zlikni anglash va o`z-o`zini boshqarishga o`rgatishning boshqa ish shakllaridan ustunligi shundaki, bunda har bir o`quvchining faolligini ta`minlash imkoniyati katta. Munozarada u kim bo`lishidan qat`iy nazar, o`z fikri va nuqtai nazarini bildirish huquqi beriladi. O`quvchilar o`z fikrlarini isbotlash barobarida o`z mulohazalarini dalillashga o`rganadilar.

Demak, munozara o`quvchilardan muayyan bilimlar, o`zlikni anglaganlik darajasini talab qiladi.

O`smir yoshdagi o`quvchilar har doim ham o`z qarashlarini yetarlicha aniq ifodalay olmasliklari va himoya qila olmasliklari, o`zlarini qiyoslash orqali yaxshiroq anglashlarini hisobga olib dastlabki munozaralarni birgalikda ko`rilgan kinofilmlar, sevimli kitob qahramonlari, qiziqarli taqdirli kishilar hayotiga bag`ishlangani ma`qul. Chunki bunda

yuqori sinf o`quvchilari orasida o`tkaziladigan bahs-munozaralarning samaradorligi yuqori bo`ladi.

Munozaraning muvaffaqiyati ko`p jihatdan mavzuning tanlanishiga bog`liq. Munozara mavzusini aks ettiruvchi oldindan qo`yilgan savollar o`quvchilarning faolligini oshiradi. Ayniqsa, ziddiyatli mulohazalar tug`dirgan va hayotda turlicha talqin qilinishi mumkin bo`lgan savollar qizg`in baxslar, tortishuvlarga sabab bo`ladi.

Savollar dalillangan javoblar berishga undashi zarur. Masalan, «Mashhur inson bo`lib hayot kechirish nimani anglatadi?» mavzusidagi munozaraga quyidagi savollarni kiritish mumkin:

- Kimni mashhur inson deb bilasan? Shunday insonlar sening do`stlaring orasida, maktabda sinfda bormi?
- Tashqi ko`rinishiga qarab kishiga baho berish mumkinmi?
- O`z xatti-harakatlarida erkin bo`lish nimani bildiradi?
- Burch va sadoqatga sodiqlik. Bu tushunchada ziddiyat bormi?
- Maktabda o`zini yaxshi tutib, uyda qo`pol va quloqsiz yoki aksincha ish tutuvchini qanday baholash mumkin?
- Seningcha, kishilardagi eng jirkanch kamchilik nimadan iborat?
- Inson bo`lish va inson deb atalish o`rtasida farq bormi?
- Bir tomonlama rivojlangan kishi boshqalarda qay darajada qiziqish uyg`otishi mumkin?
- Zamonaviy bo`lish nimani bildiradi?
- Sening idealing qanday xislatlarga ega?
- Adabiy qahramonlar yoki atrofdagi kishilardan kimga o`xshashni hohlaysan?

Munozaralar tashkil qilishning muhim sharti - samimiylik, o`qituvchilar bilan o`zaro to`g`ri munosabatda bo`lish. Agar munozara oldidan o`quvchilarning qiziqishlari va istaklarini aniqlash maqsadida kichikroq suhbat yoki so`rov o`tkazilsa, ularning faolligi munozara davomida ortib boradi. Bu o`quvchilarni muhokama qilinadigan muammo ustida oldinroq bosh qotirishga undaydi, ularning qiziqishini kuchaytiradi, ruhiy jihatdan faollikka tayyorlaydi.

Aynan tayyorgarlik suhbatida munozara olib borish qoidalariga o`rgatish zarur. Ishlab chiqilgan qoidalarni oldinroq sinfga osib qo`yish mumkin. Aniq mavzular shaxsning ma`lum qirralari yoki axloqiy xislatlarga bag`ishlangan munozaralar samaraliroq va maqsadni ko`zlaganroq bo`ladi.

Bahs-munozaralar mavzusi turli-tuman bo`lishi mumkin, biroq ularning hammasi ko`zlangan maqsadga o`quvchi o`zligini anglashi va o`z-o`zini boshqarishga o`rgatish ishiga xizmat qilishi lozim, quyida biz aynan ana shu maqsadga yo`naltirilgan munozaralarning mavzularini misol tariqasida keltirib o`tamiz:

- Sen o`z xarakteringni bilasanmi?
- Yangi inson mening tasavvurimda.
- Zamonaviy kishiga kamtarlik va xizmatbarorlik kerakmi?
- Xohlayman va kerak.
- qanday insonni go`zal, chiroyli deyish mumkin?
- Zamonaviy she`riyat haqida suhbat.

- Iroda nima?
- qanday qilib qiziqarli inson bo`lish mumkin?
- Vijdon-sening ma`naviy yo`lchi yulduzing.
- Kamtarlik-ma`naviy soflik belgisi.

Mulohazalar e'tiqodlarini rivojlantirish va atrof-muhitni anglab yetishga yordam beradi. Ular nafaqat o`smirlarning qarashlari, balki jamoatchilik fikrini ham shakllantiradi, chunki shaxsiy qarashlarni boshqalar qarashlari bilan taqqoslashni himoya qila bilishni talab qiladi.

Shunday qilib, ma`naviy axloqni to`la namoyon qilish imkonini beruvchi zarur sharoitlarni yaratishga asoslangan taqdirda o`smirlarda o`zligini anglash va o`z-o`zini boshqarishga o`rgatish faolroq shakllanadi. Maxsus tashkil qilingan pedagogik vaziyatlar, keng ko`lamli ijtimoiy foydali faoliyat ana shunday sharoitlarni vujudga keltirishi mumkin.

References:

1. Anikeva N.P. «Jamoada ruhiy muhit: -T.: «O`qituvchi», 1993.
2. Ahmadjonova F. Adabiyot va axloqiy tarbiya. -T.:«O`zbekiston», 1998.32 bet.
3. Djo`raev Qambarali Bahromovich. O`smirlarning o`zligini anglash va o`z-o`zini boshqarishga o`rgatishning pedagogik omillari.Pedagogika fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiyasi.Toshkent. 2006 yil.

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

1	Гелийсимон атомларнинг тўла энергиясини “ғалаёнланиш методи” ёрдамида ҳисоблаш. Тохиржонов М, Махмудов А, Мамажонов Н, Сайдалиев Э, Иноятов Ш.....	3
2	Differential games of the second order with integral constraints Samatov B.T, Inomididinov S.N, Umaraliev N.T, Uralova S.I.....	8
3	On weakly periodic ground states for the sos model Абраев Б.....	14
4	Асимптотические свойства полупараметрических оценок от квантильных функции в модели случайного цензурирования с двух сторон Холмурадов Ф.М.....	21
5	Приближённое решение нелинейных систем уравнений в математических пакетах Имомов А.....	28
6	Изучения методов регистрации радиоактивных излучений и частиц в курсе физики в средних школах Якубова Ш.Қ, Юлдашева Ш.А, Тошқўзиев Р.А.....	33
7	Решение задачи распределения управляемых ресурсов сил с помощью квадратичного закона ланчестера при конфликтных ситуациях Каримов Н.М	38
8	Модификация ланган сименс-расмуссен тенгламаси ёрдамида оғир ионларнинг марказий тўқнашувларида пайдо бўладиган адронларнинг инвариант p_t -спектрининг таҳлили. Олимов Х.К, Каноква Ш.З.....	47
9	Magnitlangan kristallarda magnitoptik faradey effekti Jurayeva N.I.....	50
10	Оценивание плотности вероятности с использованием ортонормированных функций Абдушукуров А.А, Абдулвохидов А.Л	54
11	Спектральная задача для уравнения четвертого порядка Жамалов Б.И	59
12	Об одном классе обыкновенных дифференциальных уравнений четвертого порядка в полных дифференциалах. ii. Турсунова Э.Ғ, Икрамова Н.С.....	62
13	Qattiq disklar modeli uchun davriy gibbs oʻlchovlari Umirzaqova K.O, Oʻktamaliyev I.Q	68
14	Каррала характеристикага эга бўлган бешинчи тартибли хусусий ҳосилали дифференциал тенглама учун чегаравий масала Юлбарсов Х.А.....	74
15	Талабчан олим ва мураббий Расулов Худойберди Сотиволдиевични хотирлаб ...(1960-2020)	78
16	Определение скалярного параметра гирации и ориентации оптической оси в оптически активных кристаллах Улуханов И.Т	81

17	Талабаларда креатив фикрлаш кўникмаларини ривожлантириш Рахимов М. С, Эшболтаев И. М, Абдулазизов Б.Т.....	84
КИМЁ ФАНЛАРИ		
02.00.00 ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ		
CHEMICAL SCIENCES		
18	Изучение синтеза этаноламинов из оксида этилена и аммиака Эшмуратов Б.Б, Джалилов А.Т, Каримов М.У	90
19	Mahalliy xom-ashyolar asosida yangi samarali polimer membranalar sintezi Eshkurbonova F.B, Turaev X.X, Xolmurodova SA, Toirova G X, Eshkurbonova M.B.....	96
20	Маҳаллий хомашёлар асосида металл тутган олигомер антипирен синтез қилиш ва хоссаларини ўрганиш Нуркулов Э.Н, Бекназаров Ҳ.С, Джалилов А.Т.....	100
21	Влияние модифицированных минеральных добавок на прочностные свойства цементов Пиримов Т.Ж, Мухамедбаева М.А, Мухамедбаев А.А, Намазов Ш С Сейтгазаров А.Р.....	103
22	Разработка и валидация спектрофотометрической методики анализа фрамицетина сульфата в лекарственном средстве Сманова З.А, Гаппаров Д.Д, Исакулов Ф.Б.....	110
23	Физико-химические исследования процесса получения оксида магния на основе переработки смешанных солей озера караумбет Тожиев Р.Р, Мирзакулов Х.Ч.....	119
24	Мис фталоцианин пигменти синтези ва унинг иқ-спектерининг таҳлилинини ўрганиш. Файзиев Ж.Б, Бекназаров Ҳ.С, Джалилов А.Т.....	125
25	Кўп босқичли роторли диски курилмада якуний дистиляциялаш жараёнини математик моделлаштириш Ҳамдамов А.М, Игамбердиева Д А	129
26	Изменение фазового распределения содержания токсичных металлов в речных водах в зависимости от гидрологического режима Тиллаев Х.Р, Тураев Х.Х, Эшкурбонов Ф.Б.....	135
БИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ		
03.00.00 БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ		
BIOLOGICAL SCIENCES		
27	Влияние ультрафиолетовых лучей и электромагнитного излучения на рост, развитие и продуктивность сортов сои Сафаров К.С., Солиева Д.В., Сафаров А.К., Шадманов Р.К.....	140
28	Фарғона адир ҳудудидаги иссиқхона шароитида ўсимликларнинг илдиз бўртма нематодалари билан зарарланишини ўрганиш Тўхтасинов Ф.Р, Жуманиёзова Д.К, Мирзалиева Г.Р, Эшова Х.С.....	148
29	Samarqand viloyati yopiq suv havzalari baliqlarning tabiiy ozuqa manbalari	154

	Ashrapov A.A, Rasaxanova Y.Z, Toshpo`latov Y.Sh.....	
30	<i>Scutellaria comosa</i> juz. (<i>lamiaceae</i>) турининг ўзбекистон ботаник-географик районларда тарқалиши Ақбарова М, Х, Батошов А.Р, Пулатов С О, Хошимов Х.Р, Юсупова З.А, Набижонова Г.Ф, Собитов О.Т.....	159
31	Ковул (<i>sarparis spinosa</i> l) муҳим серасал ўсимлик Ҳамидов Ғ.Ҳ, Холиқулов М.Р.....	166
32	Помидор етиштиришда минерал ўғитлар меъери ва унга қўйилган талаблар Нормуратов О.У, Зокиров Х.Х Қурбонов Ф.Ч	170
33	Онтогенезда органлардан митохондрияларни ажратиб олиш ва улардаги физиологик-биокимёвий ўзгаришларни аниқлаш методлари Мирзаолимов М.М., Мирзаолимов Э.И., Абдуллаев Ғ.Р, Ахмеров Р.Н., Мухтаров А.А., Абдуллаев Ш.С., Фуломов И.А.....	175
34	Термиз шароитида ўстириляётган элма заъфарон (<i>crocus sativus</i> l.) нинг айрим биоэкологик хусусиятлари Джумаев Х.Қ, Назаралиева М.П, Халмуратов М.А.....	180
35	Фарғона водийси тош-шағалли оч тусли бўз тупроқлари шароитида <i>sarparis spinosa</i> l. нинг ценопопуляцияси ва биогеокимёвий хусусиятлари Исағалиев М, Махмудов В, Обидов М.....	184
36	Первая находка <i>helix buchi</i> в центральной азии Пазилов А, Махмуджонов З М, Умаров Ф.У.....	192
37	Доривор маврак (<i>salvia officinalis</i> l.) уруғқўчатларининг хом-ашёси ва ҳосилдорлигига минерал ўғитларнинг таъсири Улуғова С.Ф, Рузметов У И, Хаитов Ж.Т.....	197
38	Сурхондарё вилоятининг жанубий туманлари шароитида учровчи парранда гельминтлари Тангиров Х.Т, Файзиева Д.Б.....	201
39	Фарғона водийси чўл минтақаси қуруқлик моллюскаларининг тарқалиши ва популяциядаги зичлиги Эгамбердиев М.Х.....	206
40	О'zbekiston sharoitida ovulyatsiya qilingan karp tuxumlari o`lchamlarining xilma-xilligi Ergashev X.B, Ashrapov A A, Kamilov B.G.....	211
41	Қашқадарё вилоятининг айрим сув ҳавзаларидаги микросувўтлар Қўзибоев Х.Н, Шерқулова Ж.П, Холмурадова Т.Н, Шукуров О. Н, Мамашаева Ш. Р.....	214
42	Минерал ўғитлар меъёрларини тупроқдаги азот динамикасига таъсири. Судаймоно И.Ж. , Жўраев А.А.....	219

TECHNICAL SCIENCES

43	Image processing and identification of objects in vision systems Khayrullaev A.....	226
44	Front page dasturi - web-sahifa va e-darslik yaratuvchi dastur. Yunusova G,N.....	230
45	Современные глобальные экологические проблемы. Умаров К.М, Ахмаджонов А.У.....	233

08.00.00

**ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ
ECONOMIC SCIENCES**

46	Мева ва сабзавотчиликда агрокластерларни ташкил этиш самарадорлиги Тажибаев К.....	239
47	Қишлоқ хўжалиги кичик бизнес субъектларида маркетинг фаолиятини ташкил этиш Сирожиддинов К Тажибаев,К	243

09.00.00

**ФАЛСАФА ФАНЛАРИ
ФИЛОСОФИК ИЕ НАУКИ
PHILOSOPHICAL SCIENCES**

48	Бадоиъ-ус саноиъ” да илм масалалари ёритилиши Чубоева О.....	249
49	Ўзбекистоннинг марказий осие давлатлари билан таълим соҳасидаги ўзаро алоқалари Қамбаров А.....	254
50	Ёшларда ижтимоий фаолликни оширишнинг назарий асослари Холмирзаев Н.Н.....	261
51	Инновацион маданий алоқалар ижтимоий ривожланишнинг муҳим омили Иминов Б.Б.....	264
52	Оила мустақамлигини сақлашда илм ва ахлоқ масаласи уйғунлиги Миракбарова Д.М.....	270
53	Оммавий ахборот воситалари ва инновацион тафаккур (Ижтимоий таҳлил) Турсунова Ш.Б.....	275
54	Человечество и толерантность как духовный единства жизни молодеж Юлдашев Ф.А.....	279

10.00.00

**ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PHILOLOGICAL SCIENCES**

55	Типология комедийного мирообраза в творчестве н.в. гоголя Чжэн Е.В, Султанова Д.Т.....	286
56	Vuxoro tuman toponimiyasining lisoniy-etimologik tasnifi Adizova N.B.....	291

57	Таржимада радиф санъати қайта яратиш Абдуллажанов А, Мамадалиев Э	294
58	Неъмат Аминов ижодида ўзбек ҳажвчилиги анъаналари Ризаев Б.Х	299
59	Лингвокультурологическое содержание паремиологических единиц в русском и английском языках Саидова М.Ш.....	306
60	Boysun shevasi leksikasida fitonimlar yuzasidan qisqacha qaydlar Xolova M.A.....	311
61	Научно-теоретические основы использования дидактических игр и занимательных упражнений в общеобразовательной средней школе Буранова Н.Ш	319
62	Билишнинг метафорик ҳамда эмпирик усуллари ҳақида Махмараимова Ш.Т.....	322
63	Nemis va o'zbek tillaridagi hayvon nomlari bilan bog'liq frazeologik birliklar tahlili Ubaydullayev Sh.N, Abdug'aniyev F.F.....	328
64	Немис ва ўзбек тилларидаги рангларни ифодалаган фразеологик бирликларнинг қиёсий таҳлили Мансурова К.Х, Эргашев Я	332
65	Ўзбек тилидаги айрим педагогик терминларнинг лексик-семантик таҳлили Хусанхўжаев О.М	336
66	Развитие навыка употребления фразеологизмов в речи учащихся Мамадалиева С.Ш.....	340
67	Ёзма нутқни ривожлантиришда акт ўрни Собирова М.Ю.....	346
68	Инглиз тили лексикасини ўқитишда ўқувчилар тил тажрибасини ҳисобга олиш тамойили Ботирова З.Х	352
69	Бадий насрда метафора Умурқулов Б	355
70	Синонимларнинг лингвопоэтик имкониятлари Шукуров А.А.....	361
71	Как живёт русский язык в социальных сетях, словарь компьютерных слов при общении современной молодёжи. Дедаханова М.М.....	367
72	Termin va uning o'ziga xos lisoniy xususiyatlari Ashurov B.Sh.....	376
73	Ўзбек тилида касб-хунар номларининг аффиксал деривацияси Муҳаммадалиева М.....	380
74	“Алпомиш” достонидаги этнонимларнинг этнолингвистик ва лингвокультурологик таҳлили Юнусова Б.....	387
75	Ижодкор ва санъаткор ўзбек аёллари тахаллусларининг лисоний таҳлили	

Низомова.Ш	394
76 Ўзбек тили тилшунослик атамалари тизимида метафора ва унинг амали ҳақида Эрматов И.Р	398
77 Ўзбек тилида дейксис функционал-семантик майдони талқини Давлатова Р.Ҳ	405
78 Ўзбек тилшунослигида тиббий терминологиянинг тараққиёт тенденциялари Қосимова Ф.Х	410
79 Лексиқада абстрактлашиш принциплари Ҳакимова М.К	415

13.00.00

ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PEDAGOGICAL SCIENCES

80 Талабаларнинг мустақил фикрлаш маданиятини ривожлантиришда интерфаол таълим технологияларидан фойдаланиш Қамбаров М.М.	422
81 It- технологиялари ёрдамида академик лицейининг ўзбек гуруҳларида рус тилида орфографик компетенцияни шакллантириш методикаси Абдуллаева С	427
82 Бошланғич синф она тили дарсларида алгоритмик машқлар орқали ўқувчиларни мустақил фикрлашга ўргатиш усуллари Тўрабоева М	433
83 Педагогическое наследие и вклад мыслителей востока и центральной азии в развитии творческой способности личности Мухитдинова Ж.Р, Хайитмирзаева М.М	437
84 Yosh til o'rganuvchilarga xorijiy til o'rgatishdagi ayrim masalalar Abdullayeva N.	441
85 Milliy musiqa terminlarning leksikografik tahlili Arifova G.T.	445
86 Ўрта умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларда инглиз тили талаффузини ўргатиш хусусиятлари Ermirzayev A.V.	450
87 Педагогнинг креативлик потенциали –таълим-тарбия сифатини таъминлаш омили Рахронова Д.С	454
88 Электрон таълим ресурсларининг педагогик имкониятларидан самарали фойдаланиш Давронова Ш.Ф	457
89 Chizmachilik darslarining dolzarbligi Jumanazarova G, Ergshev.X	465
90 O'zbekiston yoshlari ongini mafkuraviy taxdidlardan himoya qilishda pedagogika fanining ahamiyati Husaynov M, Abdug'apponova L	470

91	Недостаток жира и его влияние на организм человека Муллабаева М.С, Азимова.Г.К	474
92	Бўлажак муҳандисларни касбий фаолиятга тайёрлашда мультимедиа технологияси ва воситаларнинг ўрни ва имкониятлари Ҳамидов О.А	480
93	Бошланғич синф ўқувчиларида ўқиш ва матнни тушуниш кўникмаларини ривожлантириш тизими Асқарова М.А	486
94	О`смirlарни о`zlikni anglash va о`z-o`zini boshqarishga о`rgatishning pedagogik omillari Bekmuratova D, Bekmuratova N	490
95	Оила ва мактаб ҳамкорлигини таъминлашнинг интегратив модели Иноқов Қ.Қ.....	497
96	Алгоритмлар назарияси фанини дастурий -методик мажмуа воситасида ўқитиш Нормуродов Ч.Б, Бабаходжаева Н.....	504
97	Постмодернизм таълимотида моде \ рн инсоннинг айрим жиҳатлари Олимова М	511
98	Таълимнинг узвийлиги ва уни такомиллаштиришнинг айрим масалалари Аширбоев С	517
99	Корейс тилининг иккинчи чет тили сифатидаги аҳамияти: наманган давлат университети тажрибаси мисолида Лутфуллаев П.М	522

19.00.00

**ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PSYCHOLOGICAL SCIENCES**

100	Iqtidorli o`quvchilarni tanlashning psixologik usullari Ma`murova F.T, Abdullayeva N.X.....	527
-----	--	-----